

A DRÁMA I.

A nyelvi kifejezések megtalálása
érzékeléseink, észleléseink alapján 2. (Hallás)

AKADÁLY NÉLKÜL

modul adaptációja
nagyothalló tanulók
együttneveléséhez

**SZÖVEGÉRTÉS-
SZÖVEGALKOTÁS**

BESZ–XI.1.2–AdN

A modult készítette:

Kolláth Erzsébet, Montay Beáta

Az adaptációt készítette:

Dr. Váry Ágnes, Köntösné Lőrincz Eszter

SULINova
Köznevelési, Fejlesztési és Pedagógus-továbbképzési Központ

Magyarország célba ér

A modul célja	Az érzékszervi finomítás segítése, észleléseink alapján a nyelvi kifejezések megtalálása
Időkeret	2×45 perc
Ajánlott korosztály	6–8 év
Modulkapcsolódási pontok	<p><i>Tágabb környezetben</i> Anyanyelv, környezetismeret, ének-zene</p> <p><i>Szűkebb környezetben</i> Drámajáték, beszédművelés – szókincsfejlesztés</p> <p><i>Ajánlott megelőző tevékenységek</i> Beszélgetőkör, énekes népi játékok, hallásfejlesztés</p> <p><i>Ajánlott követő tevékenységek</i> Drámajátékok, énekes népi játékok, zenehallgatás</p>
A képességfejlesztés fókuszai	Hallásfejlesztés, beszéd bátorság, beszéd kedv felkeltése, nyelvi találékonyság, megfigyelőkészség, fantázia, drámatikus készség, összefüggések megtalálása, metakommunikációs készség

AJÁNLÁS

Javasolt az érzékszervi fejlesztést a tanév elejére tenni. Ilyen és ehhez hasonló feladatokat rendszeresen játszani, figyelve a fokozatosság elvére.

TÁMOGATÓ RENDSZER

Alapfokú drámapedagógiai ismeretek

Gabnai Katalin: *Drámajátékok gyermekeknek, fiataloknak, felnőtteknek*. Tankönyvkiadó, Budapest, 1989.

Kaposi László (szerk.): *Játékkönyv. Színházi füzetek IV*. Marczibányi Téri Művelődési Központ Kerekasztal Színházi Nevelési Központ, Budapest, 1993.

Urbánné Deres Judit (szerk.): *Ajánlások nagyothalló gyermekek, tanulók kompetencia alapú fejlesztéséhez. Szövegértés-szövegalkotás. sulinoVA Kht., Budapest, 2006.*

ÉRTÉKELÉS

Szöbéli, szempontjai: részvétel a közös munkában, a figyelem és az együttműködés szintje, aktivitás, igényesség

VÁZLAT

A sokféle felkínált tevékenység célja, hogy a feldolgozás menete különböző szempontokhoz illeszkedhessék. Az általunk szürkével jelölt mezők egy lehetséges bejárési útvonalat jelölnek, amely a szükségleteknek megfelelően tetszés szerint alakítható, megváltoztatható.

	Lépések, tevékenységek	Saját adaptációs kiegészítéseim (tevékenység; képesség)	Kiemelt készségek, képességek	Célcsoport/ A differenciálás lehetőségei	Tanulásszervezés		Eszköz/ Feladat/ Gyűjtemény
					Munkaformák	Módszerek	
I. RÁHANGOLÓDÁS, ÉRZÉKELÉSFEJLESZTŐ JÁTÉKOK							
A	Mit hallunk? 10'		Hallási észlelés, emlékezet	Egész osztály	Frontális	Játék	
B	Koszorú, koszorú c. népi játék 10'		Hallási észlelés, tiszta intonáció		Frontális	Játék	
C	Kulcsos játék 10'		Hallási észlelés, finom-motorika, figyelem	Egész osztály	Frontális	Játék	Kulcs
II. HANGZÓ JÁTÉKOK							
1.	Csoportalakítás 10'		Olvasási készség, összefüggések felismerése, együttműködés	Egész osztály		Játék	1. melléklet
2. A	Helyszínek és hangok 15'		Lényegkiemelés, asszociációs gondolkodás, hangutánzás	Egész osztály	Csoport	Játék	
B	Helyszínek hangjai 15'		Hangfelismerés, asszociációs készség		Frontális Csoport	Játék	2. melléklet
3. A	Képzelt utazás (hangos mese) 10'		Fantázia, asszociációs készség, figyelem	Egész osztály	Frontális	Játék	

	Lépések, tevékenységek	Saját adaptációs kiegészítésem (tevékenység; képesség)	Kiemelt készségek, képességek	Célcsoport/ A differenciálás lehetőségei	Tanulásszervezés		Eszköz/ Feladat/ Gyűjtemény
					Munkaformák	Módszerek	
B	Szóasszociációs játék 10'		Asszociációs készség, figyelem, emlékezet		Frontális Csoport	Játék	
C	Szóasszociációs játék, ismétléssel 10'		Asszociációs készség, figyelem		Csoport	Játék	
4.	Éjszaka a baromfiudvarban 7'		Hangforrás és irányának felismerése	Egész osztály	Csoport	Játék	
III. HALANDZSANYELVEN BESZÉLÜNK							
1.	Mit csinálunk, ha halandzsanyelven? 8'		Figyelem, fantázia, kifejezőkészség	Egész osztály	Frontális	Beszélgetés	
2.	Párbeszéd halandzsanyelven 5'		Fantázia, együttműködés	Egész osztály	Páros	Játék	
3. A	Hangulatok kifejezése halandzsanyelven I. 10'		Fantázia, metakommunikációs készség		Csoport	Játék	
B	Hangulatok kifejezése halandzsanyelven II. 10'		Fantázia, metakommunikációs készség	Egész osztály	Frontális – páros	Játék	
4.	Erre csörög a dió 10'		Hangforrás felismerése	Egész osztály	Frontális	Játék	
IV. ZÁRÁS, ÉRTÉKELÉS							
A	A tanító értékeli az osztály munkáját, kiemeli a pozitívumokat 5'		Belátás, önismeret	Egész osztály	Frontális		

	Lépések, tevékenységek	Saját adaptációs kiegészítésem (tevékenység; képesség)	Kiemelt készségek, képességek	Célcsoport/ A differenciálás lehetőségei	Tanulásszervezés		Eszköz/ Feladat/ Gyűjtemény
					Munkaformák	Módszerek	
B	A diákok visszajelzései a munkáról		Emlékezet, önismeret, önértékelés		Frontális – egyéni	Megbeszélés	

FELDOLGOZÁS MENETE

Az alábbi részletes leírás célja elsősorban egyféle minta bemutatása. Nem lehet és nem szabad kötelező jellegű előírásnak tekinteni. A pedagógus legjobb belátása szerint dönthet a részletek felhasználásáról, módosításáról vagy újabb variációk kidolgozásáról.

Tanítói instrukció

I. RÁHANGOLÓDÁS, ÉRZÉKELÉSFEJLESZTŐ JÁTÉKOK

A) MIT HALLUNK?

A gyerekek csukott szemmel ülnek. A tanító egymás után különböző hangokat kelt, kb. 5-7-félét. Amikor mindegyik elhangzott, akkor kell a tanulónak (egyszerre, illetve hangonként egymás után) visszaadniuk a hallottakat. Pl. tapsolás, dobantás, csettintés, koppantás, cuppogás, köhögés, papírzörgetés. Egemás után több ilyen sorozat is következhet, a tanulók is vállalkozhatnak a hangot adó szerepére.

Természetesen a nagyothalló gyermek is részt vehet ebben a játékban. A következőkre kell figyelni:

1. A hangforráshoz közel üljön.
2. A halkabb hangokat (mint papírzörgés, cuppogás) csak nehezen differenciálja, vagy egyáltalán nem hallja.
3. Csak előzetes tapasztalások útján tudja meghatározni a hallott hangokat.
4. Adjunk elé segítségül szó- és képkártyát.

Saját adaptációs kiegészítésem:

B) KOSZORÚ, KOSZORÚ C. NÉPI JÁTÉK

A gyerekek körben állnak, egy a kör közepén eltakart szemmel guggol. A dal végén egyvalaki (a tanító jelöli ki rámutatással) a guggoló háta mögé áll, és a hátát megkopogtatva, elváltoztatott hangon azt mondja: „Kipp, kopp, kopogok, találd ki, hogy ki vagyok!” Ha a guggoló kitalálta, helyet cserélnek. Így folytatódik a játék. Ha nem találja ki, továbbra is ő marad a kör közepén.

A hallássérült gyermeknek kicsit hangosabban adjuk a mintát, és nem elváltoztatott hangon.

Saját adaptációs kiegészítem:

C) KULCSOS JÁTÉK

A gyerekek körben ülnek vagy állnak, egyvalaki közepén áll, csukott szemmel. A többiek nesztelenül egy kulcsosomót adogatnak körbe.

Ha a kör közepén álló gyerek meghallja a kulcs csörgését, akkor abba az irányba mutat, ahonnan a zajt hallotta. Ha az irányt eltalálta, helyet cserélnek.

(A játékot nehezíthetjük azzal, hogyha a közepén álló gyerek eltalálta, kinél van a kulcs, a „rajtakapottnak” mond egy hangot, amivel kezdődő szavakat kell mondania, amíg a kulcs egyszer körbe ér. Ha ez alatt az idő alatt nem tud 5 szót megnevezni az adott hanggal, akkor cserélnek helyet.)

A hallássérült gyermeknek igen nehéz a hangforrás irányát megállapítani, persze ez is rengeteg gyakorlás útján javítható.

Saját adaptációs kiegészítem:

II. HANGZÓ JÁTÉKOK

1. CSOPORTALAKÍTÁS

Minden gyerek kap egy névre szóló (adottságaihoz igazodva) szókérttyát. A „rokonságban” lévő szavak kerülnek egy csoportba. (1. melléklet)

Saját adaptációs kiegészítem:

2.

A) HELYSZÍNEK ÉS HANGOK

A tanító egymás után helyszíneket (otthon, pályaudvar, erdő, utca, baromfiudvar, állatkert, hangversenyterem) nevez meg. A csoportok beazonosítják, hogy melyik helyszín kapcsolódik az ő szókérttyáikhoz. Ha felismerték, jelzik, s megjegyzik a helyszínüket.

Csoportonként megbeszéljük, hogy milyen hangok hallhatók ott. Erről később beszámolnak – amit lehet, utánnézéssel bemutatják – az egész osztály előtt.

B) HELYSZÍNEK HANGJAINAK FELISMERÉSE

A tanító felvételtől lejátssza a helyszínek hangjait (otthon, pályaudvar, erdő, utca, baromfiudvar, állatkert, hangversenyterem). A csoportok jelzik, ha az ő szókérttyáikhoz kapcsolható hangokat hallottak. A továbbiakban az a feladatuk, hogy gyűjtsenek még olyan hangokat, amelyek ezeken a helyszíneken hallhatók. A „gyűjteményt” a csoportok bemutatják egymásnak.

A csoporton belül kijelölhetünk egy segítő párt, aki minden lejátszott hang után azt mondja: „Hallottad? A..... hangja volt.”

Saját adaptációs kiegészítem:

3.

A) KÉPZELETBELI UTAZÁS (HANGOS MESE)

A tanító egy mesébe kezd, amely valamelyik helyszínhez kapcsolódik. (Rögtönözze a mesét. A gyerekek ismeretében válassza meg a helyszínt és a mese fordulóit.) Megbeszélte jelre – pl. a tanító kézfelemelése – a gyerekek hanggal/hangokkal, a helyszínen hallható mondatokkal egészítik ki a mesét.

Pl. Az osztály kirándulni indult a hegyekbe. A pályaudvaron találkoztak. (kézjel – lehetséges ötletek a gyerekektől: MÁV-szignál dúdolása; „A második vágánynál kérjük, vigyázzanak!” „2 perc múlva vonat indul!” Szia, szia...) Szerencsére mindenki időben megérkezett. Elbúcsúztak a szüleiktől (kézjel: „Vigyázz magadra!” „Érezd jól magad!” cuppogás/puszi/). És felszálltak a vonatra, ami hamarosan elindult (kézjel – stb.)

Amennyiben a gyerekek elég példát hoznak, úgy a nagyothalló gyermek is be tud kapcsolódni, de számára külön jelezni kell, hogy milyen helyszínben gondolkozzon.

Saját adaptációs kiegészítem:**B) SZÓASSZOCIÁCIÓS JÁTÉK**

Sorra vehetjük a helyszíneket, illetve kiemelhetjük azokat, amik a gyerekek számára a legizgalmasabbak.

A játék, minden újabb megszólalás ezzel a fél mondattal kezdődjön: nekem az erdőről a ... jut eszembe. **(Jó, ha ez a mondat írott formában a gyermek előtt van.)** Játshatunk úgy is, hogy a hívószó végig az adott helyszín vagy mindig az előzőleg elhangzó szó.

C) SZÓASSZOCIÁCIÓS JÁTÉK, ISMÉTLÉSSEL

A játékszabály megbeszélése után az osztályt két csoportra osztjuk, és így játszunk.

Közösen választunk helyszínt, amellyel kapcsolatosak lesznek az asszociációk. A soron következő gyerekeknek meg kell ismételnie az addig elhangzott valamennyi szót, és hozzátenni a magáét.

A hallássérült gyermeknek előzetesen mindig pontosan elmondjuk, milyen témakörben mozgunk. A körben való elhelyezkedésnél célszerű, hogy a gyermek minden megszólalót jól lásson.

Ha nem tudja követni ezt a játékot, adjunk neki külön feladatot. Például az adott helyszínre vonatkozóan önállóan gyűjtsön szavakat írásban, vagy készítsen rajzot az ott található dolgokról.

Saját adaptációs kiegészítem:

4. ÉJSZAKA A BAROMFIUDVARBAN

Minden csoport titkosan megállapodik, hogy milyen állatot választ magának, amelynek hangját utánozza majd valamennyi csoporttag. A csoportok szétszóródnak a teremben. (Elindulnak az állatok felfedezni a világot. A tanító rövid mesét is mondhat.) Amikor a tanító azt mondja, hogy éjszaka lett, mindenki becsukja a szemét. Ezt követően a csoporttagoknak (összetartozó állatoknak) a hangjuk alapján kell egymásra találniuk, miközben egyszerre szól valamennyi állathang.

A hallássérült gyermek számára biztosan nem különül el egy-egy hang, hiszen ilyenformán számára ez egy igen zajos környezet, hallókészüléke felerősíti ezeket a zajokat. Csukott szemmel biztosan nem tud differenciálni, engedjük meg neki, hogy a látottak alapján válassza ki saját csoporttagjait.

Saját adaptációs kiegészítem:

III. HALANDZSANYELVEN BESZÉLÜNK

1. MIT CSINÁLUNK, HA HALANDZSÁZUNK?

A kérdés feltevése után elhangzanak a tanulók ötletei. Ezek után a tanító tisztázza a fogalmat, majd egy közös, rövid beszélgetésbe kezdenek halandzsanyelven. Megbeszélik, hogy egymás megértését mi segítette (hangsúly, hanglejtés, gesztus, mimika stb.).

Saját adaptációs kiegészítem:

2. PÁRBESZÉD HALANDZSANYELVEN

A gyerekek párosan beszélgetnek halandzsanyelven.

Saját adaptációs kiegészítem:

3. HANGULATOK KIFEJEZÉSE HALANDZSANYELVEN

A)

A csoportok egy-egy megadott hangulatnak (haragosan, kedvesen, kíváncsian, unottan, izgatottan, meglepetten, félve) megfelelően beszélgetnek halandzsanyelven. A rövid felkészülés után bemutatják társaiknak a „beszélgetést”, akik kitalálják, hogy milyen hangulatban beszélgettek a csoporttagok.

A hallássérült gyermeknek a fenti fogalmak megértése valószínűleg nehézséget okoz, ezért ahhoz, hogy részt tudjon venni ebben a játékban, előzetesen meg kell értenie azokat. Külön képeken látnia kell – vagy a gyerekek bemutatása alapján –, hogy melyik fogalomhoz milyen tartalom kapcsolódik. Életkori sajátosságának megfelelően meg kell magyarázni ezeket a szavakat.

B)

A tanító egy-egy hangulatot mond, vállalkozó gyerekek párban, az adott hangulatnak megfelelően rögtönöznek egy rövid beszélgetést. Miután megnézte, meghallgatta az osztály, megbeszélik, hogy a „beszélgetés” kifejezte-e a hangulatot.

Saját adaptációs kiegészítem:

4. ERRE CSÖRÖG A DIÓ

A jól ismert játék közös eljátszása.

Saját adaptációs kiegészítem:

IV. ZÁRÁS, ÉRTÉKELÉS

A)

A tanító értékeli az osztály munkáját, kiemelve a pozitívumokat: aktivitás, együttműködés, egymás iránti türelem, figyelem, találékonyság.

B)

A diákok visszajelzései a foglalkozásról, a munkáról. Hogyan érezték magukat, melyik feladat tetszett nekik a legjobban, mennyire elégedettek magukkal.

Saját adaptációs kiegészítem: